

תואר שני באמנות MFA

תואר שני באמנויות M.F.A – תשע"ו

האמנות העכשווית נוצרת ומתפתחת בתוך מערכות של הקשרים תרבותיים, אינטלקטואליים, חברתיים וכלכליים מורכבים, סבוכים ודינאמיים; מסגרת ללימודים והכשרת אמנים בשלבים מתקדמים מחייבת אפוא יצירת סביבה שתאפשר דיאלוג וזרימת רעיונות בין יוצרים וחוקרים מתחומים מגוונים ושונים.

בבסיס הפעילות האקדמית-חינוכית של תכנית התואר השני באמנויות (M.F.A) קיימת אינטגרציה של עבודת סטודיו אישית, לימודים עיוניים, דיונים קבוצתיים ומפגשים עם אמנים, חוקרים, מבקרים ואוצרים מובילים מהארץ ומהעולם, תוך ניסיון לנסח מבנה הולם ודינאמי ללימודי אמנות מתקדמים בסביבה החיה של העשייה והדיון באמנות עכשווית בישראל.

בתכנית למדו ולומדים אמנים צעירים שעוסקים בציור, פיסול, וידיאו, צילום, קולנוע, ארכיטקטורה ותקשורת חזותית ותחומים אחרים; היא מפעילה מסגרות שונות של שיתופי פעולה וחילופי ידע עם מסגרות מקבילות בעולם.

התכנית מבקשת להכשיר אמנים יוצרים ברמה גבוהה ולהכינם להשתלב ולתרום בעולם האמנות הישראלי והבינלאומי ולתפקד בו בהצלחה. התכנית מציעה סביבה מאתגרת ותומכת להתפתחות היצירתית, המקצועית והביקורתית של משתתפיה, במסגרת קהילת אמנים צעירים המעורבת בעיצוב אופי הפעילות ונושאי הדיון המתקיימים בה. התכנית פועלת כ"חממה" וכמעבדת רעיונות, מטפחת את היצירה האישית ומעודדת דיאלוג בין משתתפיה תוך דגש על מצוינות ומעורבות בשיח ובפרקטיקה של חיי האמנות והתרבות בארץ במובנם הרחב ביותר.

ניקולא טרזי – ראש התכנית לתואר שני באמנויות

תמר ארז - מנהלת אדמיניסטרטיבית

טלפון סלמה: 03-6824082

דוא"ל: mfa@bezalel.ac.il

פקס: 03-5187979

סגל ההוראה

ניקולא טרזי - ראש התכנית

פרופ' דור גז - ראש המחלקה לצילום

פרופ' דודו מזח - ראש המחלקה לאמנויות המסך

אלי פטל - ראש המחלקה לאמנות

יוסי ברגר

מיכל הלפמן

שרון יערי

נבט יצחק

פרופ' יצחק ליבנה

משה ניניו

יהודית ספורטס

גלעד רטמן

תואר שני באמנות MFA

מרכיבי התכנית

כל משתתף בתכנית נתפס כציר ייחודי סביבו נעים המרכיבים המנחים של התכנית: עבודת סטודיו עצמאית, הנחיה אישית, ביקורת סטודיו קבוצתית, תערוכות, לימודים עיוניים, מפגש עם אמנים ומרצים אורחים, תערוכת גמר ועבודה כתובה. התכנית בנויה סביב שלד בסיסי קבוע של מסגרות אקדמיות וסגל הוראה, אך שואפת לגמישות מירבית בהתאם לדינמיקה של הקבוצה כולה ולצרכיו האישיים של כל משתתף.

תקופת הלימודים

משך הלימודים בתכנית: שתי שנות לימוד.

הלימודים יתקיימו בימי ראשון ורביעי.

יום ראשון, בצלאל תל אביב – לימודי סטודיו; יום רביעי: בבצלאל בית הנסן, ירושלים
יום ראשון, בצלאל תל אביב – לימודי סטודיו; יום רביעי: בבצלאל בית הנסן, ירושלים

בנוסף יתקיימו אירועים מיוחדים כגון: ביקורים ומפגשים בתערוכות, השתתפות בימי עיון, סדנאות והרצאות; לא בהכרח בימים ראשון או רביעי.

היקף הלימודים

הדרישות הלימודיות כוללות 60 נ"ז, השתתפות במפגשי מרצים אורחים ופרויקט גמר המהווה 20% מהציון הסופי של התואר.

לימודים מעשיים

עבודת סטודיו עצמאית

העבודה בסטודיו היא מסגרת ההתייחסות הבסיסית של התכנית, ציר מרכזי של מטלות התואר, וחלק בלתי נפרד מהן. התלמידים לתואר שני נתפשים כבעלי מוטיבציה ויכולת לפתח מהלך עצמאי של מחקר יצירתי אישי בסטודיו, כאשר היצירה האמנותית היא המרכז לדיון ביקורתי, לפעילות בתכנית ולדיאלוג של הסטודנט עם עמיתיו ועם צוות התכנית. בצלאל מעמידה לרשות כל תלמיד סטודיו; הפעילות האישית בסטודיו משתלבת בפעילות מכלול המסגרות הלימודיות של התכנית ומאפשרת לסטודנט ליצור ולפתח דיאלוג, לקבל היזון חוזר, הערכה מצד עמיתים, מורים, מרצים אורחים ומבקרים מוזמנים.

תואר שני באמנות MFA

הנחיה אישית

המפגש בין אמן בוגר ומנוסה לבין סטודנט לאמנות הינו פורמט פדגוגי היסטורי על פיו אמן מלמד אמן. ההנחיה האישית מאפשרת תנאים לדו-שיח בין סטודנט-מרצה והתייחסות לעבודותיו של הסטודנט היחיד. למפגש כזה תפקיד חשוב בתהליך גיבוש זהותו האמנותית של הסטודנט. במפגשי ההנחיה יושם דגש על חיזוק המרכיבים המקוריים ופיתוח ההיבט האישי ביצירתו, תתקיים "קריאה" של עבודת הסטודנט במטרה לזהות מהלכים בעבודתו ולמקמה בקונטקסט תרבותי-חברתי רחב ולאפשר למרצה הגשת סיוע והנחייה מתאימים. כל סטודנט יפגש עם המנחים מספר פעמים לאורך השנה. ההנחיה נערכת בסטודיו של הסטודנט, תוך התייחסות לעבודתו ומתקיימת על פי תכנית עבודה מוסכמת בין הצדדים כל סטודנט

סמינר סטודיו

סמינר מעשי המתכנס מידי שבוע לדיון בעבודות המשתתפים בהקשר קבוצתי קולקטיבי-חברתי. הסטודנטים פועלים בקבוצות מלווים במנחים מסגל התוכנית.

מסגרת רחבה שמטרתה לפתח ולגוון את אופני ההתייחסות והדיון בתהליכי העבודה האישית בסטודיו. משמע, לחשוב מעבר ומחוץ לסטודיו גרידא; לחשוב מחוץ לקופסא. מה קורה בין האישי למרחב הציבורי-חברתי. במרכז הסמינר דיון ביקורתי שוטף בתהליכי העבודה בסטודיו. הסטודנט מפתח בסמינר יכולות של התנסחות רהוטה ובטחון עצמי בשיחה על עבודותיו ועבודות סטודנטים אחרים. דגש מיוחד מושם על עידוד ובחינת התהליך האישי וההיגיון הפנימי שלו בהקשר הרחב של ההתרחשות האמנותית העכשווית. במהלך הסמינר יתקיימו מסגרות שונות של דיונים, תצוגות אישיות ו/או קבוצתיות ופעולות בחללי העבודה הציבוריים של התוכנית. בנוסף על העבודה עם צוותי המורים יתקיימו במהלך השנה מפגשי הנחיה אישיים 1:1 בין מנחי הסמינר והסטודנטים.

מפגשי סמינר סטודיו כיתתיים, מאפשרים הבחנה תהליכית בין שנה א' לשנה ב' בכל הנוגע לעשייה האמנותית והקשריה התיאורתיים, התרבותיים והחברתיים. הסמינר מבוסס על פיתוח מסגרות חשיבה ותרגומם לעשייה.

בסוף שנת הלימודים הראשונה יציג כל סטודנט תערוכה מסכמת של עבודותיו ויתקיים דיון עומק בנוכחות מנחי התכנית והסטודנטים. כמו כן, יתקיים אירוע *סטודיו פתוח* שיאפשר הצצה לסטודיו ותהליכי העבודה כמו גם מפגש בלתי-אמצעי ושיחה עם קהלים שונים

בשנה השנייה ללימודים יתנהל במסגרת הסמינר דיון שעיקרו גיבוש עבודתו האמנותית של הסטודנט לקראת פרויקט/תערוכת הגמר. עבודתו של כל סטודנט תידון בהרחבה במסגרת המפגשים

תואר שני באמנות MFA

הכיתתיים ובהשתתפות המנחים האישיים ומורים נוספים ואורחים. דיון זה יתנהל גם בזיקה להקשרים התיאורטיים היותר רחבים של הרעיונות שהאמן מפתח.

סדנאות רב תחומיות

סדנאות אלה מתמקדות בשאלות של יחסי התיאוריה והמעשה האמנותי; בתיאוריות של האמנות הפלסטית ובתחומים המקיפים אותה – כמו ספרות, ארכיטקטורה, קולנוע, פילוסופיה, כלכלה, סוציולוגיה, עיצוב, מחול, מוסיקה וסאונד והקשרי תצוגה – מתוך הדגשת הקשרים שונים של ההווה ביחס לאלה. במסגרת הסדנאות מוזמנים מרצים אורחים באופן שוטף לתוכנית למפגשים ופעילויות הכוללות: הרצאות, מפגשי אמן, פעולות אמנויות ותצוגה. חקל מפעילות זו נעשה בשיתוף פעולה עם מחלקות ותוכניות אקדמיות באקדמיה ומחוצה לה. יתקיימו סמינרים ויוזמנו באופן שוטף מרצים אורחים לסדרות של הרצאות מובנות ומפגשי אמן .

מרצים אורחים

במהלך הלימודים ייפגשו הסטודנטים עם אמנים, מבקרים, תיאורטיקנים ואוצרים פעילים מישראל ומחו"ל. במפגשים אלה ייחשפו התלמידים למגוון רחב של נקודות מבט ושפות-שיח בזיקה הדוקה להתנהלותם של שדות הייצור, התצוגה והביקורת של האמנות היום. במסגרת ביקורים אלה יתקיימו סמינרים, הרצאות, סדנאות וביקורי סטודיו. ביקורי הסטודיו מאפשרים מפגש ודיון של כל סטודנט וסטודנט עם האורחים המבקרים בתכנית והמהווים חלק מהמהלך הלימודי של התכנית; תכנית האורחים אמורה להפגיש את המשתתפים עם מגוון רחב של נקודות מבט של אמנים, מבקרים, תיאורטיקנים ואוצרים פעילים מישראל ומחו"ל. בנוסף לאורחים אשר יוזמנו על-ידי התכנית ייעשה מאמץ להיענות ליוזמות של משתתפי התכנית להזמנת אורחים נוספים. התכנית מעודדת ביקורים חוזרים ויצירת קשרים מתמשכים עם צוות של מרצים מחו"ל שחלקם מגיעים באופן סדיר מספר פעמים בשנה לתכנית.

תואר שני באמנות MFA

תוכנית הלימודים*

*תוכנית הקורסים המעשיים היא חובה וזהה עבור כלל הסטודנטים בתכנית בהתאמה לשנת הלימוד.

שנה א'

סטודיו עצמאי	4 נ"ז
סטודיו הנחיה אישית	2 נ"ז
סמינר סטודיו א'	2 נ"ז
סדנה רב-תחומית 1	4 נ"ז
סדנה רב-תחומית 2	4 נ"ז
מרצים אורחים,	ללא נ"ז

סה"כ: 16 נ"ז

שנה ב'

סטודיו עצמאי 1	4 נ"ז
סטודיו הנחיה אישית ,	2 נ"ז
סמינר סטודיו א'	2 נ"ז
סדנה רב-תחומית	4 נ"ז
סדנה רב-תחומית 2	4 נ"ז
מרצים אורחים	ללא נ"ז

סה"כ: 16 נ"ז

פרויקט גמר

פרויקט הגמר (תערוכה), הוא חלק בלתי נפרד מחובות התכנית ומהווה 20% מהציון הסופי של התואר.

תערוכות וחללי תצוגה

במהלך הלימודים יציג כל משתתף/סטודנט את עבודותיו מספר פעמים במסגרות שונות של התוכנית. תצוגות שייערך בהן דיון המלווה את עבודת הסטודנט במהלך התכנית, הגשות ותערוכות סוף שנה, וכן תצוגות רלוונטיות לנושאים הנידונים בתכנית. חלק מהדיונים פנימיים וחלק נחשף לקהל בתערוכות ו/או פלטפורמות. תערוכות יחיד שמחוץ לתוכנית בתקופת הלימודים יתאפשרו רק באישור ועדת ההוראה של התוכנית.

תואר שני באמנות MFA

לימודים עיוניים

מבנה תכנית הלימודים העיוניים

שנה א'

2 נ"ז	1 קורס חובה
2 נ"ז	קולוקוויום חובה
6 נ"ז	3 קורסי בחירה
4 נ"ז	1 סמינר בחירה

סה"כ 14 נ"ז

שנה ב'

4 נ"ז	1 קורס חובה
2 נ"ז	קולוקוויום חובה
6 נ"ז	3 קורסי בחירה
4 נ"ז	1 סמינר בחירה

סה"כ 14 נ"ז

תואר שני באמנות MFA

פירוט הקורסים העיוניים:

קורסי חובה

חובה שנה א' אוצרות הגדרות אלטרנטיביות באמנות עכשווית, נועם סגל, 2 נ"ז

קולוקוויום, ניקולא טרזי, ד"ר ליאת פרידמן, פרופ' עדי שטרן, 2 נ"ז

קורסי בחירה

על הסטודנטים לבחור 3 קורסי בחירה (, סה"כ 6 נ"ז)

1-2 קורסים בסמסטר א'

2 קורסים בסמסטר ב'

סמסטר א'

פרקטיקות אוצרותיות	נירית נלסון, נועם סגל	2 נ"ז
אנחנו זה לא כולם.	ד"ר יעל רוזין וד"ר גלית וולנר, ד"ר ליאת פרידמן	2 נ"ז
מוזיאונים, לאומיות, זהות	ד"ר שמוליק מאירי	2 נ"ז
*מקרה בוחן: ואריאציות בשדה האמנות, ניקולא טרזי		2 נ"ז
*אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה, אמילי בלינסקי		2 נ"ז

*הקורס יתקיים באנגלית, הקורס של אמילי בלינסקי הנו קורס שנתי שיתקיים אחת לשבועיים. מי שיירשם לקורס זה יוכל להירשם לקורס בחירה אחד בלבד בסמסטר ב' להשלמת החובות.

סמסטר ב'

הטקסט הפרפורמטיבי: כתיבה על אמנות חזותית בת חלוף	ד"ר יעל כדורי	2 נ"ז
על המבט	ד"ר דרור פימנטל	2 נ"ז
הארכיאולוגיה של החושים	ד"ר רועי ברנד	2 נ"ז
*אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה, אמילי בלינסקי		2 נ"ז
קטלוגים	יובל סער	2 נ"ז
עולם שלישי ותיאוריה פוסט-קולוניאלית		
באמנות פלסטינית עכשווית	ד"ר טל בן צבי	2 נ"ז

*הקורס יתקיים באנגלית, הקורס של אמילי בלינסקי הנו קורס שנתי שיתקיים אחת לשבועיים

תואר שני באמנות MFA

סמינרים

על הסטודנטים לבחור סמינר מתקדם אחד, 4 נ"ז

סמסטר א'

4 נ"ז	ד"ר דליה מרקוביץ	סמינר: אמנות וזהות
4 נ"ז	ד"ר ליאת פרידמן	סמינר: האם האמנות היא שפה?
4 נ"ז	ד"ר איציק בנימיני	סמינר: אמנות בין הדתות

תואר שני באמנות MFA

פירוט הקורסים

שנה א'

קורסי חובה

אוצרות: הגדרות אלטרנטיביות באמנות עכשווית

נועם סגל

2 ש"ס, 2 נ"ז

בשנים האחרונות אנו עדים לשחיקה בשיח הזהויות, התת תרבויות והמושגים הסוציולוגיים שאפיינו את תפיסת הסובייקט בעשורים האחרונים. תיאוריות הזהויות השונות נוצלו למטרות פולטיות מגוונות ונכתשו על ידי המדיה, הריאליטי והרטוריקה העכשווית של "לייף סטייל".

בקורס זה נבחן שיח אלטרנטיבי לשיח הזהויות, המפציע כיום גם כתוצאה משינויים ופיתוחים טכנולוגיים ובחינה מחודשת של המודרניזם ועמודי התווך שלו. נבחן תיאוריות כמו Object Oriented philosophy, Speculative realism, את כתביו השונים של ברנו לאטור, את מחקריה המגדריים של סילביה פדרצ'י, נגדיר מהי תפיסת סינגולריות, נבחן את תפיסת הפורנזיס, ואת מחקריו הטכנולוגיים של מייקל סירס. נעשה זאת תוך דיון בעבודות אמנות עכשוויות המדגישות תפיסות זהות אלטרנטיביות. בין האמנים והתערוכות שנבחן יהיו ג'ורדן וולפסון, אד אטקינס, הלן מורטון, נתניאל מלורס, ריאן טרקרטין. נבחן את תערוכות היחיד של פיליפ פראנו פייר הויג (4-2013), את הביאנלה האחרונה בברלין (אוצר חואן גייטן), את הביאנלה בטאיפיי (אוצר ניקולא בריו) ועוד.

דרישות ומטלות: עד שלוש העדרויות, הגשת רפרטים וניירות עמדה במהלך הקורס, כתיבת עבודת גמר של 2 עמודים.

קולוקוויים

2 ש"ש, 2 נ"ז (אחת לשבועיים נוכחות חובה)

ניקולא טרזי, ד"ר ליאת פרידמן, פרופ' עדי שטרן

הקולוקוויים השנתי של התוכנית למדיניות ותיאוריה של האמנות ועיצוב אורבני, יפגש אחת לשבועיים ובמהלכו יציגו מרצים ומרצות, מבצלאל אוניברסיטאות בארץ ובחו"ל את מחקרם/ן האחרון. נושא הקולוקוויים ופירוט ההרצאות יפורסם בהמשך.

תואר שני באמנות MFA

קורסי בחירה

על כל סטודנט לבחור:
1-2 קורס בחירה בסמסטר א'
2 קורסי בחירה בסמסטר ב'

סמסטר א'

מוזיאונים, לאומיות וזהות

ד"ר שמואל מאירי
קורס בחירה סמסטריאלי
2 ש"ס, 2 נ"ז

"מוזיאון, מפה ומפקד". אלו הם שלושת הסמנים העיקריים בהבניית מדינת הלאום, לשיטתו של בנדיקט אנדרסון (קהילות מדומיינות, 1983). בקורס זה נבקש להתמקד במוזיאונים ולהידרש לסוגיית מקומם בהבניית הלאומיות, בחיזוקה ובהנחלתה.

במוקד הדיון תעמודנה הסוגיות הבאות: כיצד נרתמים/מגויסים כל תחומי הדעת, מאמנות והיסטוריה ועד מדע וטכנולוגיה, לחישול האתוס הלאומי תחת קורת הגג המוזיאונית? איזה תפקיד ממלאים המוזיאונים בעיתות של לאומיות משתנה/מתחדשת, כמו למשל באיטליה הפאשיסטית או ברפובליקות של ברית המועצות המתפרקת? מה מקומו של המוזיאון הלאומי במדינות רב אתניות כמו מדינות אמריקה (הצפונית והדרומית)? מה מקומה של קורבנות במוזיאון הלאומי? ובאיזו מידה מיצג המוזיאון הלאומי את הלאומיות והלאום?

דגש מיוחד יושם בבחינת מקומם של מוזיאונים בלאומיות הישראלית תוך התמקדות בנושאי מפתח דוגמת הניסיונות (הכושלים והצולחים כאחד) לייצר קונצנזוס/קאנון רחב ככל שניתן,

הפוליטיזציה של המוזיאונים, הגמוניה אל מול ריבוי נרטיבים היסטוריים/חברתיים, קבוצות שוליים וחתרנות "אנטי לאומית" בשיח המוזיאלי.

הקורס מלווה בסיורים לימודיים.

פרקטיקות אוצרותיות

נועם סגל, נירית נלסון
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

הקורס יבחן סוגיות עכשוויות באוצרות, ויציע לסטודנטים הן תשתית טקסטואלית והן תשתית פרקטית לניתוח ביקורתי של תערוכות. במהלך הקורס נבחן את תיאוריות שונות על מקרי מבחן של תערוכות שונות מהארץ ומהעולם. חלק ראשון: מבוא הסטורי-חיבור כלכלי וטכנולוגי שמסביר את ההלימה בין פיתוחים טכנולוגיים, תנאים כלכליים ועמדות פוליטיות בעולם ביחס לפיתוח של מעשה האוצרות. חלק שני: פיתוחם של כלים תיאורטיים (ולא תיאוריים) לדיון על אמנות. נדון במבני תערוכות שונות וגישות אוצרותיות בתערוכות יחיד ובתערוכות קבוצתיות בינהן ביאנלות ודוקומנטות של הזמן הזה. נדון בסוגיות כגון עיסוק בשאלות של היררכיה בחלל, מי הוא הצופה ואיך מתייחסים

תואר שני באמנות MFA

אליו, מהי התייחסות לצופה מול משתתף, סוגסטיביות דרך הבנייה מרחבית וכן שאלות של ביקורת חברתיות דרך גבולות השיח וגבולות החלל.

אנחנו זה לא כולם: ביטויים אמנותיים בשולי החברה הישראלית

ד"ר יעל רוזין, ד"ר גלית וולנר

ריכוז: ד"ר ליאת פרידמן

קורס בחירה

2 ש"ס, 2 נ"ז

לדימויים השפעה רחבה ועמוקה על תפיסת והבניית המציאות שלנו, וכוחו הפרפורמטיבי של הביטוי האמנותי ומערכת היחסים עם צופיו- מושאיו יתפוס את המקום המרכזי בקורס זה.

מטרת הקורס היא לפתח אמצעים חדשים ויצירתיים למחקר של התרבות הטכנולוגית העכשווית שנותנים קול ומקום לשונה, לזר ולאחר, ומתווכים מכלול זהויות חברתיות. במילים אחרות, נבקש לבחון אסטרטגיות שינוי, ואפשרות להשתלבות ונראות של קהילות שוליים בחברה הישראלית.

נבקש לאתגר את מבני הידע המסורתיים, ונשלב ידע מהאקדמיה ומחוץ לה. הקורס יאגד יחדיו נשים וגברים מהקהילה הלהט"בית, פעילים ופעילות חברתיים וסטודנטים/יות מהתוכניות לתואר שני בבצלאל כדי לאפשר העברה ורכישה של ידע עדכני וביקורתי מתוך מטרה לשמור על הרלוונטיות של המחקר והתיאוריה בתחומים אלו מצד אחד; יחד נפעל על מנת לפתח אמצעי ייצוג טכנולוגיים, דיגיטליים, אוצרותיים וכתובת ביקורת מצד שני. בקורס תשולבנה הרצאות אורח של אמניות ואמנים להט"בים המקיימים פעילות קהילתית מודעת ואפקטיבית, בין אם במסגרת אירגון קהילתי או כפרטים אקטיביסטיים. רבים ורבות מהם מתמודדים. ות עם שאלות הנוגעות לשוליות כפזיה ו/או מנוכסת כפרט וכיוצרות/ים ואוצרות/ים במרחב הציבורי של האמנות והעיצוב הויזואלי.

***מקרה בוחן: ואריאציות בשדה האמנות**

ניקולא טרזי

קורס בחירה

2 ש"ס, 2 נ"ז

What is the impetus behind the construction of an exhibition? Archiving? Editing? Accumulation? Subtraction? How many kinds of exhibition do exist? The generational, the regional, the thematic, the blockbuster, the historical, the biennial, the collection display, the museum show, the gallery show, the artist-curated show... The class will investigate all the different facets of the word "exhibition" in the field of contemporary art and it will culminate in a series of encounters focused on the creation of a show that will involve all the participants – students from the Master of Fine Arts and from the master in Policy & Theory of the Arts.

*הקורס יתקיים באנגלית

תואר שני באמנות MFA

***אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה**

**אמילי בלינסקי,
2 ש"ס, שנת- אחת לשבועיים, 2 נ"ז**

In this course we will look at twentieth-century artists and art movements with particular focus on international networks of artists, dealers, patrons, gallerists, critics and other cultural figures in the development of modernism. Among the themes we will discuss are portraiture, narrative, the decorative, and the Gesamtkunstwerk. Emphasis will be given to analyzing works of art through close looking, along with a variety of research methods for understanding the cultural context that shapes artistic production. Some of the topics we will explore are: art in Vienna in the years around 1900; art and the First World War; German art 1900-1940, with a visit to the Israel Museum's exhibition of works from Berlin's Neue Nationalgalerie; and American artists Florine Stettheimer, Marsden Hartley, and Jacob Lawrence. Class will consist of informal lectures, discussion, museum visits, and short student presentations.

*קורס שנתי, אחת לשבועיים באנגלית

סמטר ב'

על המבט

**ד"ר דרור פימנטל
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז**

המבט הוא אחת התמות המרתקות והעמוקות ביותר בשיח הפילוסופי והפסיכואנליטי של ימינו, אשר נוגעת בשאלות עקרוניות בדבר מבנה הסובייקט והיחס שלו אל עצמו, אל העולם ואל האחר. במסגרת הסמינר נתבונן ביצירות אמנות העוסקות במבט, ונקרא בטקסטים משל מישל פוקו, עמנואל קאנט, מרטין היידגר, לואי אלטוסר, עמנואל לוינס, ז'אן-פול סרטור וז'ק לאקאן. בתוך כך נערוך מעין מיפוי של מבטים: המבט הכובש, המבט הפוגש, המבט הרשמי, המבט החטוף, המבט החוזר, מבט הריבון, מבט האל, מבט החיה ומבטו של האחר.

תואר שני באמנות MFA

הטקסט הפרפורמטיבי: כתיבה על אמנות חזותית בת חלוף

ד"ר יעל כדורי
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

החל מהמודרניזם חודרים אל האמנות הפלסטית שני גורמים הקשורים זה בזה: ההתפרסות בזמן והמופע החי. בסיועה של הטכנולוגיה, הכניסה של מימד הזמן ומימד החיים אל שפתה של האמנות החזותית עתיד לשנות את הווייתה לעד, עם צמיחתן של צורות אמנות נוספות המשלבות בין הקיים – הוא הרגע' הוויזואלי, ובין הנמוג – הוא רצף הדימויים הנגלים לעין הצופה בזה אחר זה. הקורס יעסוק באתגר ובעניין אשר עומדים בפני מבקר האמנות או התיאורטיקן המבקשים לכתוב על יצירות אמנות כמו פרפורמנס ארט, סאונד ארט, אנימציה, מיצבי אודיו-ויז'ואל ותיאטרון רב-תחומי. מתוך עיון בטקסטים הלקוחים מקטלוגים, עיתונים וספרות מדעית נבחן מגוון פתרונות לאתגר זה, בהם כתיבה יצירתית או אף אקספרימנטאלית, התבססות על 'תקדימים' היסטוריים, שילוב קטעי ראיונות, התמקדות בתהליך היצירה, ושימוש יצירתי בדימויים, צילומים, טיפוגרפיה ועיצוב גראפי. על בסיס כל זאת, יתנסו הסטודנטים עצמם בכתיבה 'פרפורמטיבית' על יצירות אמנות עכשוויות ברוח זו.

הארכיאולוגיה של החושים

ד"ר רועי ברנד
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

בשיעור זה נעקוב אחר האופנים השונים בהן התחושות הובנו וניבנו ביחס לתודעה, לחברה, לכלכלה, לרופאה ולפוליטיקה. המסע שלנו יתחיל בזמן העתיק עם המאמר של אריסטו על הנפש וימשך דרך ימי הביניים עם הוידוים של אוגוסטין ועד לדיונים עכשוויים על הפוליטיקה של החושים. האם ניתן לחוש שאנו קיימים בהעדר תודעה? האם ניתן להרגיש את ההרגשה? מה הקשר של תחושת ההתערורות או השינה לאתסטיקה ולאנסתזיה? כיצד אנו חשים את המרחב והזמן והאם יש לאופני החישה היסטוריה? מה הקשר בין החושים השונים, האם סינסטזיה היא מצב נורמלי וכיצד החושים קושרים או מבדילים אותנו מחיות אחרות? נחקור שאלות אלו ואחרות מזווית תרבותית רחבה באמצעות קריאה בטקסטים פילוסופיים וסיפורתיים ובעזרת יצירות אמנות וסרטים.

*אמנות אמריקאית ואירופאית במאה ה-20: רשתות של השפעה

אמילי בלינסקי,
2 ש"ס, שנתי-אחת לשבועיים, 2 נ"ז

In this course we will look at twentieth-century artists and art movements with particular focus on international networks of artists, dealers, patrons, gallerists, critics and other cultural figures in the development of modernism. Among the themes we will discuss are portraiture, narrative, the decorative, and the Gesamtkunstwerk. Emphasis will be given to analyzing works of art through close looking, along with a variety of research methods for understanding the cultural context that shapes artistic production. Some of the topics we will explore are: art in Vienna in the years around 1900; art and the First World War; German

תואר שני באמנות MFA

art 1900-1940, with a visit to the Israel Museum's exhibition of works from Berlin's Neue Nationalgalerie; and American artists Florine Stettheimer, Marsden Hartley, and Jacob Lawrence. Class will consist of informal lectures, discussion, museum visits, and short student presentations.

*קורס שנתי, אחת לשבועיים באנגלית

קטלוגים

מר יובל סער
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

עיצוב ספרי אמנות וקטלוגים נחשב לאחד התחומים הנחשבים של עולם העיצוב, והוצאת קטלוג מודפס עדין נתפסת כתו איכות בקרב אמנים, מעצבים, אוצרים ומנהלי מוסדות תרבות. אולם, דווקא בעידן הדיגיטלי שמאפשר הפצה רבה יותר של ידע, ולאור העבודה שרבים מהקטלוגים המודפסים נשארים בסופו של דבר בחנויות המוזיאונים ובידי האמנים, יש מקום לשאול מהו תפקידו של הקטלוג והאם הוא אכן משיג אותו?

כך, בתקופה שבה הפורמט המודפס נאלץ להמציא את עצמו מחדש, מעניין לבדוק כיצד משפיעים על הקטלוגים לא רק השינויים הטכנולוגיים אלא גם השינויים באורח חיינו. בעידן הדיגיטלי, כשחלק גדול מהתקשורת בין בני אדם נעשית על גבי צגי מחשב - בהודעות סמס, בדואר אלקטרוני ובאפליקציות שונות - נשאלת השאלה כיצד מתמודדים עולמות האמנות והעיצוב עם מציאות שבה מה שמשיע יותר מכל על התרבות הם השינויים טכנולוגיים והמדיה הדיגיטלית? ובמילים אחרות, האם הקטלוג המודפס עדין רלוונטי ליצירה האמנותית, והאם הכתיבה המסורתית על אמנות עדיין רלוונטית בעידן הדיגיטלי.

בנוסף, במהלך הקורס נקרא מאמרים מתוך קטלוגים, נבחן פורמטים שונים של קטלוגים ושל כתיבה, ונבחן תיאוריות מרכזיות העוסקות בעיצוב קטלוגים ובכתיבה "פופולרית" על אמנות ועיצוב. כמו כן, נכיר דמויות מפתח שקשורות לתחום בעולם הקטלוגים המקומי - כותבים, עורכים ומעצבים (שמות המרצים ותאריכי המפגשים יוצגו בהמשך).

עולם שלישי ותיאוריה פוסט-קולוניאלית באמנות פלסטינית עכשווית

ד"ר טל בן צבי
קורס בחירה
2 ש"ס, 2 נ"ז

בלימודי אמנות ותרבות "עולם שלישי" ו"פוסט קולוניאלי" הם מושגים הקשורים זה בזה אך בלתי-רציפים הבאים לתאר ולהגיב על מצב גלובלי עכשווי. במהלך ארבעים השנה האחרונות מושגים מעוררי-ויכוח אלו מוקמו לצד רעיונות של אוריינטליזם, לאומיות, פוסט-לאומיות, דה-קולוניאליזם, רב-תרבותיות, אתנוגרפיה, שיח מיעוטים, פוליטיקת זהות, מגדר, תפוצה וגלות. קורס זה יציג באופן ביקורתי פרדיגמות אלו תוך כדי דיון בדימויים מאמנות פלסטינית עכשווית. דגש יושם על ייצוג הזהות של אמנים פלסטינים המתגוררים בישראל.

תואר שני באמנות MFA

נושא נוסף שיבחן בקורס הוא הדרך שבה מיגדר נבנה בצומת של יחסי כוח אחרים כגון יחסי כוח בין חברה, טריטוריה ולאומיות. דגש מיוחד יינתן לאמנות ככלי לתגובה למציאות חברתית פוליטית. מאמנות המתעדת אירועים פוליטים עד אמנות מחאה. בהקשר זה ידונו היחס בין היסטוריה פוסט קולוניאלית למדיה ותיעוד. מאגר דימויים קולקטיבי והבניית זיכרון קולקטיבי. "עמדת דובר" (הגדרת מיקום/מוצא/ג'נדר) כנקודת מוצא לביקורת של תכנים ושל ייצוג הנוגעים לריבוד החברתי-פוליטי. בהקשר זה תשאל השאלה האם אמנות פלסטינית עכשווית היא בהכרח פוליטית? האם ליצירות אמנות יש השפעה חברתית ופוליטית? ומהם השינויים המרכזיים שחלו במהלך המאה ה-20 וה-21 באמנות פלסטינית עכשווית וכיצד הם השפיעו על שדה האמנות הפלסטינית העכשווית כפי שאנו מכירים אותו כיום.

רשימת אמנים: מונא חטום, איליה סולימן, אמילי ג'אסר, עיסא דיבי, אחלאם שיבלי, שריף ואקד, עבד עאבדי, אסד עזי, אוסמה סעיד, סולימאן מנצור, אימסעיל שמוט, תמאם אל אכחל, לילה אל שווא, חסן חורני, חליל רבאח, וליד אבו שקרה, עאסם אבו שקרה, איברהים נובאני, גומאנה אמיל עבוד, רפאט חטאב, אניסה אשקר, ראידה אדון, חנא פרח, דור גז, מנאר זועבי, מנאל מחמיד, מיכאל חלאק, ראידה סעאדה, ועוד.

סמינר בחירה

על כל סטודנט לבחור 1 סמינר בחירה בסמסטר א'

סמסטר א'

אמנות ומונותיאיזם

ד"ר יצחק בנימיני
סמינר בחירה סמסטריאלי
4 ש"ס, 4 נ"ז

בתשתית התרבות המערבית והמסורות המונותיאיסטיות של היהדות, הנצרות והאסלאם מצויה הדילמה אודות האיסור על ייצוג האלוהים והחשש מעבודת האילים. זהו החשש מעצם מעשה הפולחן החושני, מהפולחן של צלם המפנה את המאמין לישות החורגת מהמציאות היומיומית. כפי שמצהיר ההיסטוריון והתיאורטיקן יאן אסמן איסור מקראי זה מהווה את רגע הלידה של המודרניזם המערבי. במסגרת הסמינר נבקש ללמוד על האופן שבו דילמה זו סביב שדה הייצוג והחושניות עדיין תקפה בתרבותנו ולימודה הכרחי להבנת התרבות והאמנות המודרניים כמו גם העכשוויים.

נקרא בכתבי הקודש של הדתות המונותיאיסטיות: התנ"ך, הברית החדשה והקוראן, כדי ללמוד על ההתייחסויות השונות לאותו איסור (תוך דגש על המעבר מהשיח היהודי לשיח הנוצרי). במסגרת הקריאה שלנו בכתבי קודש נשלב דיונים של היסטוריונים, תיאורטיקנים ופילוסופים שונים לעניין זה. במסגרת הסמינר הסטודנטים יתבקשו להציג את יצירת אמנות שלהם או של אומן אחר ולהציע דיון תיאורטי או פילוסופי ביחס לדילמה תרבותית זו.

תואר שני באמנות MFA

***האם האמנות היא שפה?**

ד"ר ליאת פרידמן
סמינר בחירה סמסטריאלי
4 ש"ס, 4 נ"ז
(ייתכן והקורס יתקיים באנגלית)

היש לאמנויות לשון משלהן? לכולן יחד - או לכל אחת מהן לחוד? ראשיתה של המיטאפורה הלשונית בדיונים באמנות. ההשקפה הסמיוטית ומגבלותיה. התפיסה הסטרוקטורליסטית ושימושה במונח מערכת לשונית במובן מורחב. האם כל מערכת סמיוטית היא לשון? ומה אפשר לחשוב כלשון באדריכלות, למשל. היחס בין הלשון הטבעית ולשון הספרות, התיאטרון או הקולנוע. מערכות סמיוטיות ראשוניות ומשניות. היש לאמנויות היוזאליות או למוסיקה לשון משלהן?

אחת השאלות שהועלו במהלך שנות השישים, הייתה האם נוכל לראות את האמנות כסוג מיוחד של לשון. האם האמנות החזותית – ציור, פיסול, עיצוב, ועד ארכיטקטורה, ניתנים להעמדה על עקרונות בלשניים. זהו דיון על היות האמנות שפה ומערכת של מסמנים בעלת כללי ייצוג חד-משמעיים וברורים. מה משתמע מהיות האמנות שפה – האם נראה אותה כבעלת עקרונות הדומים לשפה הטבעית? האם התייחסותה לממשות מושתתת על קונבנציות? האם עקרון הדומות (similarity) הוא עקרון על בייצוג המציאות באמנות? שאלות אלו התחדדו עם פרסום חיבורו המשפיע של נלסון גודמן (1976) "Languages of Art: An Approach to The Study of Symbols". חיבור זה העלה את השאלה, האם נכון להתייחס אל האמנות כאל עוד אמצעי להכרת הממשות, כמו המדע. הוא שאל, האם האמנות היא מערכת של מסמנים קוגניטיבית, או שיש להתייחס אל האמנות כאל מערכת אמוטיבית. שאלות אלו ואחרות יועלו במהלך הסמינר.

*ייתכן והקורס יתקיים באנגלית

אמנות וזהות

ד"ר דליה מרקוביץ
סמינר בחירה סמסטריאלי
4 ש"ס, 4 נ"ז

סמינר זה מוקדש לבחינת המושג זהות, תוך שימת דגש על דפוסיה ההזדהות השונים שנתקמו בין האובייקט האמנותי המקומי לבין נמעניו. בתוך כך נעמוד על תפיסות שונות שהנחו את הגדרת המושג זהות: מודלים פרימורדיאליים-מהותניים, מודלים שהעלו על נס את כושר הדימיון וההמצאה האנושיים, והבניות "חד-פעמיות", זמניות ונזילות המתגבשות (ומתפרקות) סביב נושא, סוגיה או דילמה ספציפיים. תפיסות אלה יבחנו לאור וביחס להקשר התרבותי המקומי ולמאפייניו החברתיים והפוליטיים. בין היתר נדון באופנים בהם ביקש האובייקט האמנותי ליצור זהות לאומית לכידה ומוגובשת, ובמעבר מעיסוק בקולקטיב ה"גדול", במטא-נרטיבים, בהגדרות ובגבולות, לעיסוק בפן הדינמי, הזמני וה"לא יציב" של השייכות וההזדהות.

תוכנית קורסי הבחירה והסמינרים זהה לשנה א' וב' – ר פירוט מעלה שנה א'

קורס חובה

ביקורת: לחשוב דרך האמנות

ד"ר יעל כדורי

2 ש"ס, 2 נ"ז

בעשורים האחרונים הולך ומתבלט השימוש בתורות פילוסופיות ובתיאוריות ביקורתיות במחשבת האמנות. הכתיבה הביקורתית מבקשת לעגן את יצירת האמנות העכשווית בהקשר תיאורטי – פילוסופי רחב, וכך להאיר היבטים עמוקים של היצירה ושל ההתנסות בה, ולקשור אותה לחוויית החיים האנושיים בכלל.

במהלך הקורס נקרא שורה של טקסטים מופתיים ומאמרי הגות מתחומים שונים של התיאוריה והפילוסופיה של האמנות ושל תיאוריות ביקורתיות, וכן דוגמאות למאמרי ביקורת המשתמשים בתיאוריות אלו בניתוח ודין ביצירות אמנות ספציפיות. הטקסטים הנבחרים ייצגו תחומי אמנות שונים (אמנות פלסטית, ספרות, שירה, מוזיקה, אמנות סאונד, קולנוע, ותיאטרון), כותבים מארצות שונות (אנגליה, צרפת, איטליה, גרמניה, ארה"ב), תחומים שונים (פנומנולוגיה, סמיוטיקה, פסיכואנליזה ועוד) ותקופות שונות (מתחילת המאה ה-20 ועד ימינו). מטרת הקורס לאפשר לסטודנט להתנסות בעצמו בכתיבה ביקורתית על עבודתו שלו, בהתבסס על אחת מהתיאוריות שיילמדו בקורס.